

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ**

Збірник наукових статей

ЛЬВІВ - 2023

УДК 37.041:811

ББК 81.2р.

А 43

*Рекомендовано Вченою радою факультету № 2 ІПФПНП ЛьвДУВС
(протокол № 7 від 13.12.2023)*

Рецензенти:

Оленюк О.В., доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка кандидат філологічних наук, доцент

Андрусішин Р.М., заступник декана факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук

А 43 Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: Збірник наукових статей / Укладач: Л.І. Кузьо. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 131 с.

У збірнику акцентовано увагу на методичних аспектах, спрямованих на розвиток мовної культури як стратегічного засобу забезпечення лінгвістичної безпеки держави; формуванні іншомовної компетентності правоохоронців України, враховуючи сучасні виклики та потреби; міжкультурній іншомовній компетентності загалом, що стає ключовою у навчальному процесі. Увага приділена організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, використанню інноваційних форм та методів навчання мов. Досліджено використання онлайн-навчання як альтернативної форми традиційного навчання, його переваги та виклики. Окремі дослідження присвячені викликам та можливостям, які виникають у зв'язку із сучасними умовами навчання мов, зокрема у мультикультурному аспекті, підкреслюючи важливість розуміння різноманітності культур у процесі вивчення та використання мов.

**УДК 37.041:811
ББК 81.2р.**

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2023

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗВО

Анотація. У статті проаналізовано основні способи й методи підготовки студентів немовних спеціальностей до іншомовного спілкування. Виявлено і теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні фактори впливу володіння іноземною мовою на формування професійної компетентності майбутніх фахівців та умови формування мотивації студентів вищих навчальних закладів немовних спеціальностей до вивчення іноземної мови. У статті розглядаються поняття та роль іншомовного мовлення і значення іншомовного професійного спілкування студентів вищих навчальних закладів немовних спеціальностей та проблема формування іншомовних навичок у студентів немовних факультетів. Готовність студентів до вивчення іноземної мови за фахом характеризується системою здібностей особистості, а саме: здатність до самовдосконалення володіння іноземною мовою, розуміння звичаїв і культур інших країн, здатність спілкування з іноземними фахівцями особисто, без перекладача, здатність продовжувати навчання за кордоном, здатність використовувати знання іноземної мови на практиці, спілкуючись з іноземними колегами.

Ключові слова: професійна компетентність, іноземне спілкування, мотивація оволодіння іноземною мовою, формування іншомовного мовлення, немовні спеціальності, професійно-спрямоване навчання.

Abstract. The basic methods and ways of non-language specialities students' training of foreign communication are analysed in the article. Pedagogical factors of foreign languages influence on future specialists' professional competence is theoretically determined, as well as conditions of motivation to study foreign languages among the students of non-linguistic higher educational establishments. The article deals with the concept and the role of foreign language, the importance of foreign language

professional communication of university non-linguistic students, and the problem of foreign language skill formation of such students. Readiness of students to study foreign languages by profession is characterized by a system of abilities of the individual, namely the ability to self-improvement of foreign language, understand the customs and cultures of other countries, the ability to communicate with foreign experts without an interpreter, the ability to continue their studies abroad, the ability to use knowledge of foreign language practice, communicating with foreign colleagues.

***Keywords:** professional competence, foreign language communication, motivation for foreign language learning, formation of foreign speaking abilities, non-language specialities, professionally-oriented education.*

Постановка проблеми. В Україні якість підготовки майбутнього молодого спеціаліста пов'язана з необхідністю оволодіння іноземними мовами, що сприятиме мобільності українських студентів у міжнародному просторі. Студенти здобувають професію у трансформаційному суспільстві в умовах постійних відкриттів, нових очікувань, зміни пріоритетів в усіх сферах культурного й суспільно-економічного життя держави. Спрямованість на входження країни до європейської спільноти зумовлює певні вимоги до фахівців усіх галузей, зокрема – вільне володіння іноземними мовами. Розширення контактів міжнародної співпраці, залучення зарубіжних інвестицій потребує модернізації змісту сучасної освіти, насамперед, реалізацію в освітній парадигмі професійно-компетентнісного підходу, що забезпечить оволодіння студентами теоретичними знаннями, набуття практичних умінь і навичок, їх особистісно-професійний саморозвиток. Нині володіння іноземною мовою на професійному рівні, здатність спілкування в ділових і наукових сферах є умовою успішного кар'єрного зростання студентів-випускників немовних спеціальностей. Актуальність проблеми оволодіння іноземною мовою під час професійної підготовки студентів у ВНЗ зумовлена, перш за все, тим, що володіння іноземною мовою є обов'язковою складовою їхніх знань. Знання мов сприяє зближенню народів та поліпшує шанси молодих спеціалістів на досягнення успіху в їхній професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Проблема формування іншомовного спілкування студентів немовних спеціальностей є традиційною для психолого-педагогічних досліджень. Формування основних компетентностей в майбутніх фахівців досліджено багатьма науковцями (Н. Гончарова, Д. Демченко, В. Доній, В. Ляшенко, О. Савченко, В. Сохань). Окремими ученими (В. Байденко, Н. Кузьміна) проаналізовано зміст поняття "професійна компетентність". Висвітлення проблем професійно-спрямованого навчання іноземних мов знайшло відображення у працях зарубіжних учених (Е. Бревстер, Х. Гедерер, С. Джекобсон, Г. Еглоф, В. Кохонен, А. Лунд, М. Макош, К. Стенберг). Окремі аспекти такого навчання розглянуто вітчизняними ученими (Л. Кнодель, О. Коваленко, О. Кузнецова та інші). Останнім часом проблема покращення іншомовної підготовки фахівців різного професійного спрямування набула особливої актуальності й стала предметом багатьох досліджень: зокрема, психологічні аспекти формування комунікативної компетентності вивчалися С. Зонтовою та ін.

Мета статті. Метою, яку ми ставимо в цій статті, є виявлення організаційно-педагогічних факторів впливу володіння іноземною мовою на формування професійної компетентності студентів немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Важливим структурним компонентом професійної компетентності є іншомовне мовлення, яке є якісною характеристикою особистості фахівця та охоплює сукупність науково-теоретичних знань, практичних умінь і навичок у сфері здійснення професійної комунікації, досвід здійснення професійної взаємодії, стійку мотивацію професійного спілкування. Іншомовне мовлення – це комплекс знань, умінь, навичок, які дозволяють успішно використовувати іноземну мову як у професійній діяльності, так і для самоосвіти і саморозвитку особистості. Навчання іноземній мові майбутніх фахівців повинно розглядатись крізь призму їхньої подальшої професійної діяльності. Важливим завданням навчання іноземної мови за професійним спрямуванням є формування спеціалізованої компетенції у сферах професійного та ситуативного спілкування, оволодіння новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела. Ефективність формування іншомовного

мовлення обумовлена рядом психологічних та педагогічних факторів, які можна визначити як суттєві обставини, що впливають на успішність розвитку спілкування у майбутніх спеціалістів. Фактори успішності базуються на структурі навчальної діяльності, яка дозволяє ідентифікувати їх з її структурними компонентами створення умов для розвитку внутрішньої мотивації до спілкування, удосконалення навчально-виховного процесу за рахунок включення студентів в процес обговорення конкретних ситуацій із їх фахової діяльності.

Ми поділяємо думку С. Бучацької про те, що варто створювати такі умови, за яких студент був би суб'єктом навчальної діяльності, її активним учасником і творцем; коли навчання сповнюється особистісного, професійно спрямованого змісту, а навчальні завдання включають різноманітні аспекти його майбутньої фахової діяльності та стають певним підготовчим етапом його трудової діяльності [2].

На нашу думку, термін «оволодіння іноземною мовою» визначає здатність особистості адекватно формувати той чи інший зміст засобами мови, а «вивчення» чи «засвоєння» – як будь-яку форму активності суб'єкта з оволодіння іноземною мовою як засобом і способом вираження думки.

Враховуючи важливість якостей, що сприяють успішному оволодінню іноземною мовою, на навчальних заняттях при вивченні певного лексичного матеріалу слід навчити студентів способам самостійної роботи по оволодінню іншими лексичними елементами, навчити студентів діяти продумано, послідовно, системно, формувати самостійність у роботі над мовою, упевненість у своїх силах, розвивати їх професійну компетентність, сприяти особистісному розвитку студентів через індивідуалізацію завдань при розв'язанні навчальних завдань, підтримувати прагнення до активної спільної роботи студентів тощо. Значна роль у вирішенні цих завдань належить викладачу, його пояснень, особистому прикладу цілеспрямованої роботи у досягненні поставлених цілей.

Слід зазначити, що важливе значення у вивченні іноземної мови має усвідомлення загальнолюдських цінностей, що сприяє поглибленню уявлень про актуальні проблеми соціально-політичного життя, отримання інформації про

пам'ятки історії та твори мистецтва. Вивчаючи мову іншої країни, учні порівнюють отриману інформацію з життям рідної країни, що сприяє діалогу культур. Також процес вивчення іноземної мови є важливим засобом підготовки студентів до практичної діяльності, оскільки практичні завдання є основою підготовки до будь-якого виду професійної діяльності, де комунікативний аспект має велике значення як у процесі праці, так і у процесі особистісного зростання.

Виходячи з викладеного, сформуванню належного рівня готовності студентів до оволодіння іноземними мовами в подальшій професійній підготовці можна лише у діяльності та з урахуванням особливостей розвитку особистості. При цьому, оволодіння іноземною мовою – це активна форма володіння, умінням використовувати іноземну мову в реальних умовах у ситуації спілкування, у той час, як вивчення іноземної мови – це найчастіше засвоєння мовних форм – лексики, граматики тощо, і, як правило, невміння користуватися мовою в ситуації спілкування.

Вивчення іноземної мови є важким процесом, що вимагає терпіння, великої концентрації та впевненості в успішності його завершення. Тому щоб домогтися результатів у вивченні іноземної мови, необхідна відповідна мотивація, адже без якої бажання зникає дуже швидко і процес вивчення мови втрачає ефективність. Тобто необхідне чітке розуміння того, для чого це потрібно та які нові можливості можуть відкритися завдяки знанням іноземних мов.

Психологічні проблеми, що існують в системі вищої освіти, досить різноманітні. Це й адаптація до навчання в нових умовах, і налагодження міжособистісних стосунків, і формування психологічної готовності до майбутньої професії, і безліч особистісних проблем тощо. Ігнорування чи поверхневе вирішення зазначених проблем негативно позначається як на ефективності навчально-виховного процесу в цілому, так і на якості оволодіння кожним студентом іноземних мов за фахом зокрема.

Під час навчання у вищих навчальних закладах, здійснюються професійна ідентифікація і професійна адаптація майбутнього спеціаліста, що є

найважливішим аспектом для розвитку особистості фахівця у будь-якій сфері діяльності.

Висновки. Рівень знань іноземної мови особистості потрібно розглядати як важливий показник успішності діяльності сучасного фахівця, як результат його навчання у ВНЗ.

Готовність студентів до вивчення іноземної мови за фахом, на нашу думку, характеризується системою здібностей особистості, а саме: здатність до самовдосконалення володіння іноземною мовою, розуміння звичаїв та культур інших країн, здатність спілкування з іноземними спеціалістами особисто, без перекладача, здатність продовжувати навчання за кордоном, здатність використовувати знання іноземної мови на практиці, спілкуючись з іноземними колегами.

Вивчення іноземної мови відіграє велике значення для професійного спілкування у вищому немовному закладі та впливає на підготовку студентів до ефективної комунікації у їхньому професійному середовищі.

Розглядаючи мотивацію як важливий компонент процесу оволодіння іншомовним спілкуванням, слід пам'ятати, що мотивація відноситься до суб'єктивних якостей особистості, вона визначається її особистими спонуканнями, пристрастями і потребами, тому викладач повинен вплинути на неї лише опосередковано, створюючи передумови, на основі яких у студентів-першокурсників виникає особиста зацікавленість у роботі. І якщо сприятливі умови створено, то до вивчення іноземної мови студентів спонукатиме не потреба знати мову, а саме задоволення від процесу її вивчення.

Іншомовна комунікативна компетентність забезпечить випускнику ВНЗ здатність повноцінно працювати не лише з вітчизняними, але й світовими інформаційними джерелами, знайомитися з новими технологіями й тенденціями в певній галузі, встановлювати контакти із зарубіжними партнерами у процесі професійної діяльності, а також сприятиме більш швидкій адаптації у світовому професійному товаристві, успішній діяльності в ньому.

Список використаних джерел.

1. Борецька, Г. Є.(2010). Сучасні технології формування англомовної компетентності в говорінні в учнів основної і старшої школи. *Іноземні мови*, (2), 23-26.
2. Бучацька, С. М. (2005). Психологічні особливості підготовки студентів з іноземної мови: зб. наук. праць №33. Ч. II. Хмельницький: Вид-во Національної академії ДСПУ, 139-142.
3. Гапоненко, Л. П. (2002). Педагогічні умови формування готовності студентів до іншомовного спілкування. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка. Випуск 45. (1), 77-79.
4. Гринчишин, О. М. (2003). Комунікативна спрямованість навчання іноземної мови майбутніх фахівців міжнародних відносин: матеріали наук.-практ. конф. (1), Хмельницький: ТУП, 121-126.
5. Гришкова Р.О. Шляхи впровадження нових методичних принципів навчання іноземної мови. Вересень. 2003. № 2. С. 51–57.
6. Завірюха, А. В. (2007). Психологічні проблеми спілкування іноземною мовою у студентів немовних навчальних закладів. *Проблеми загальн. та пед. психології*, (9), 356-360.
7. Зонтова, С. Є. (2005) Когнітивний підхід до навчання іншомовної лексики. *Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. наук. праць*. Ялта: РВВ КГУ, 89 - 93.
8. Glezerman T. Balkonski V. (2002) *Language, thought and the brain: Cognition and language* / Series Editor: R.W. Rieber. New York: Kluwer Academic Publishers.
9. Larsen–Freeman D. (2008) *Teaching and Principles in Language Teaching*. /Russel N. Campell, William E. Rutherford. Oxford: Oxford University Press.